

Innst. O. nr. 19

(1999-2000)

Innstilling frå finanskomiteen om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (eierbegrensningsregler og holdingmodell)

Ot.prp. nr. 9 (1999-2000)

Til Odelstinget

1. INNLEIING

Samandrag

Finansdepartementet fremmer i proposisjonen to forslag om endringer i lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner. Finansdepartementet foreslår for det første et unntak fra den generelle regelen om at ingen kan eie mer enn 10 pst. av aksjekapitalen i en finansinstitusjon. Forslaget innebærer at det kan gis tillatelse til at andre finansinstitusjoner i forbindelse med strategiske samarbeidsavtaler får en eierandel på inntil 25 pst. i en norsk finansinstitusjon.

Det andre lovforslaget vil gi generalforsamlingen i morselskap i finanskonsern mulighet til, med flertall som for vedtektsendring, å vedta at konsernet skal organiseres med et holdingselskap som morselskap (holdingmodellen). Etter lovforslaget vil generalforsamlingens vedtak om omdanning til en holdingmodell innebære at aksjer i det operative morselskapet blir byttet om i aksjer i et nyopprettet holdingselskap.

Det er i avsnitt 2.1 i proposisjonen redegjort for bakgrunnen for lovforslaget om endring av eierbegrensningsreglene, herunder for Banklovkommisjonens behandling NOU 1998:14 av dette.

Det er i avsnitt 2.2 i proposisjonen redegjort for bakgrunnen for forslaget om organisering av finanskonsern etter holdingmodellen.

Det er i kap. 3 i proposisjonen redegjort for gjeldende rett når det gjelder eierbegrensningsregler og organisering av finanskonsern.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Dag Terje Andersen, Berit Brørby, Erik Dalheim, Ranveig Frøiland, Trond Giske, Tore Nordtun og

Hill-Marta Solberg, frå Framstegspartiet, Siv Jensen, Per Erik Monsen og Kenneth Svendsen, frå Kristeleg Folkeparti, Randi Karlstrøm, leiaren Lars Gunnar Lie og Ingebrigt S. Sørfohn, frå Høgre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Kjellaug Nakkim, frå Senterpartiet, Jørgen Holte, frå Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, frå Venstre, Borghild Tenden, og representanten Steinar Bastesen, viser til merknader under avsnitta nedanfor.

2. UNNATAK FRÅ EIGARBEGRENSINGS- REGLANE FOR STRATEGISKE SAMARBEIDSAVTALAR

Samandrag

Det er i proposisjonen redegjort for Banklovkommisjonens forslag og høringsinstansenes merknader.

Det pågår nå en rask utvikling av finanssektoren både i Norge og internasjonalt. Denne utviklingen påvirker konkurransesituasjonen i Norge. Det vises til nærmere omtale av dette i St.meld. nr. 11 (1999-2000) (Kredittmeldingen 1998). I en slik situasjon er det viktig at også norske finansinstitusjoner har tilstrekkelige utviklingsmuligheter, blant annet med hensyn til samarbeid og allianser i Norge og på tvers av landegrensene. Ved å sikre norske finansinstitusjoner utviklingsmuligheter, styrkes også muligheten for at det utvikles konkurransedyktige enheter. For å bidra til å styrke utviklingsmulighetene for norske finansinstitusjoner, ønsker departementet å åpne for en viss utvidelse av norske finansinstitusjoners handlefrihet med hensyn til å utvikle nærmere samarbeid med andre finansinstitusjoner i Norge og i utlandet. Banklovkommisjonen har som nevnt foreslått en utvidet adgang til

å få dispensasjon til å eie større minoritetsposter i forbindelse med strategisk samarbeid, og forslaget har fått bred tilslutning fra høringsinstansene. Departementet slutter seg i hovedsak til dette forslaget.

Det er foreslått av Banklovkommisjonen at vedkommende store minoritetsseier også skal kunne stemme for sine aksjer. Banklovkommisjonen har foreslått at eierandelen skal kunne være på inntil 30 pst. Det er vist til at dette er noe under den eierandel som vil gi negativ kontroll på generalforsamlingen dersom alle møtte. Departementet viser til at en minoritetsseier med 30 pst. vil kunne få meget stor innflytelse, avhengig av hvordan de øvrige aksjene er fordelt. Det er ikke vanlig at alle aksjonærer møter eller er representert på generalforsamlinger i større, børsnoterte, selskaper. Dette innebærer blant annet at en stor aksjonær ofte vil kunne oppnå negativ kontroll med en eierandel som ligger en del under $\frac{1}{3}$ av aksjene. Vedtektsendring krever i utgangspunktet tilslutning fra minst to tredeler av så vel de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen. Departementet vil derfor foreslå at grensen for slike store eierposter settes til 25 pst. av aksjene eller stemmene.

Det er bare andre norske og utenlandske finansinstitusjoner som vil kunne få tillatelse til å eie en slik stor minoritetspost. Enkelte høringsinstanser har tatt til orde for at samarbeidsavtaler kombinert med store minoritetsposter også bør kunne inngås med andre typer foretak enn finansinstitusjoner. En slik utvidelse av kretsen av mulige samarbeidspartnere ville gi norske finansinstitusjoner større valgmuligheter. På den annen side ville det reise en del spørsmål omkring avgrensningen mellom finansinstitusjonen og foretak som driver annen virksomhet. Departementet viser til at spørsmålet om betydelig eierskap av andre enn finansinstitusjoner ble grundig vurdert i tilknytning til behandlingen av Ot.prp. nr. 41 (1986-87) om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner, og at standpunktet fra den gang prinsipielt sett ikke står i noen annen stilling i dag. Banklovkommisjonen har i fjerde utredning opplyst at de vil vurdere om den generelle bestemmelsen om godkjenning av samarbeidsavtaler i finansieringsvirksomhetsloven § 2-7 skal utvides til å omfatte samarbeidsavtaler med andre enn finansinstitusjoner. Departementet vil derfor foreslå at adgangen til å inngå strategiske samarbeidsavtaler kombinert med store minoritetsposter begrenses til avtaler inngått med andre finansinstitusjoner (norske eller utenlandske).

Det er foreslått et vilkår om at den store minoritetsposten skal være i kombinasjon med en avtale om strategisk samarbeid mellom de to finansinstitusjonene. Med uttrykket «strategisk samarbeidsavtale» legger departementet til grunn at det må stilles kvalitative krav til avtalens innhold, den må ha en viss langsiktig-

het, og den må omfatte en eller flere viktige deler av finansinstitusjonens eller konsernets virksomhetsråd. Implisitt følger det også av lovforslaget at avtalen må inneholde et element om eierskap av en stor aksjepost, enten ensidig eller gjensidig. Det vises for øvrig til spesialmerknadene til den foreslåtte bestemmelsen i NOU 1998:14 side 173-74.

Departementet antar videre at det bør stilles krav til hvordan den aktuelle norske finansinstitusjonen inngår en eventuell slik avtale om strategisk samarbeid. Fordi avtalen både skal være langsiktig og ha et omfattende innhold, bør vedtak etter departementets syn treffes av generalforsamlingen, med flertall som for vedtektsendring. Dette innebærer normalt krav om $\frac{2}{3}$ av de avgitte stemmer.

Tilsynsmyndighetene vil måtte vurdere de enkelte avtalene konkret i forbindelse med eventuelle søknader om dispensasjon.

Merknader frå komiteen

Komiteen viser når det gjeld reglane for eigarbegrensing også til merknader i Innst. S. nr. 44 (1999-2000) Kredittmeldinga 1998.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Høgre, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa, jf. finansieringsverksemdlova § 2-2 andre ledd nytt nr. 10.

Fleirtalet viser til at Forsikringsforbundet i brev av 9. november 1999 m.a. har reist spørsmål om forsikringsselskap sitt høve til å ha eigarandel i forsikringsframand verksemd, og om evt. konsekvensar av den såkalla Skandia-dommen.

Fleirtalet vil vidare vise til brev frå Finansdepartementet datert 25. november 1999, der det m.a. heiter:

«Det framgår av Forsikringsforbundet sitt brev at «Forsikringsforbundet reagerer på at Finansdepartementet i proposisjonen ikke opplyser at regelverket for forsikringsselskapers eiendeler i annen virksomhet enn forsikring for tiden blir vurdert i lys av en EU-dom som ble avsagt 20. april 1999.» Dommen i Skandia-saken gjelder et annet spørsmål enn de spørsmål som er omhandlet i Ot.prp. nr. 9. Dommen gjelder spørsmålet om forsikringsselskapers andel i annen type virksomhet, eksempelvis forsikringsselskapers eierandeler i en industribedrift. Departementet legger til grunn at dette vil bli drøftet i Banklovkommisjonen som en del av gjennomgangen av kapitalforvaltningsreglene. ESA har nå tatt opp med Finansdepartementet hvordan norsk lovgivning står i forhold til Skandia-dommen. Departementet arbeider nå med svar på denne henvendelsen, og vi vil offentliggjøre svaret.»

Fleirtalet sluttar seg til forslaget frå Regjeringa, jf. finansieringsverksemdlova § 2-2 andre ledd nytt nr. 10.

Komiteen viser til at departementet legg til grunn at spørsmål om forsikringsselskap sitt høve til å ha eigardel i forsikringsframand verksemd vil verta drøfta i Banklovkommisjonen som ein del av gjenomgangen av kapitalforvaltningsreglane og saka vil såleis komme attende til Stortinget på eigna måte.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Regjeringen foreslår et unntak fra den særnorske hovedregelen om at ingen kan eie mer enn 10 pst. av aksjekapitalen i en finansinstitusjon. Regjeringens forslag betyr at det kan søkes om unntak fra hovedregelen, slik at andre finansinstitusjoner kan ha en eierandel på inntil 25 pst. dersom dette skjer som ledd i en langsiktig samarbeidsavtale. Disse medlemmer mener det er viktig at eierbegrensningsregelverket ikke virker hemmende på velbegrunnede strukturendringer som kan bidra til å styrke norsk finansnærings konkurransekraft internasjonalt. Det er derfor vesentlig at eierbegrensningsregelverket gir fleksible muligheter for langsiktig strategisk samarbeid eller allianser mellom finansinstitusjoner. Det er etter disse medlemmers oppfatning nødvendig med endringer, men Regjeringen går ikke langt nok i å åpne for strategisk samarbeid mellom finansinstitusjoner. Regjeringen går inn for at det ved strategiske samarbeidsavtaler skal gis muligheter til eierandeler opp til 25 pst. Disse medlemmer viser til at verken Banklovkommisjonen eller andre høringsinstanser til kommisjonens 4. utredning med utkast til ny finanslovgivning, gikk inn for en så lav maksimalgrense som Regjeringen nå gjør. Disse medlemmer viser til brev fra Norges Forsikringsforbund til finanskomiteen av 9. november 1999 hvor det fremkommer en illustrasjon på de foreslåtte reglers utilstrekkelighet. Det nye felles nordiske skadeforsikringsselskapet IF med Storebrand, svenske Skandia og finske Pohjola som eiere, kunne ikke hatt hovedkontor i Norge ut fra både gjeldende særnorske regler og det nye forslaget fra Regjeringen. Skandia vil få en eierandel på over 40 pst. i det nye selskapet, mens Storebrands eierandel vil være $\frac{1}{3}$. Siden Sverige etter EU-mønster ikke har en slik eierbegrensningsregel, skaper ikke den planlagte hovedkontorlokaliseringen i Sverige problemer knyttet til en slik eierskapsstruktur. Eneste krav i EU er at eiere som har mer enn 10 pst. må være egnet og skikket til å være store eiere. Sveriges EU-harmoniserte regler på dette punkt innebærer ingen kvantitativ eierbegrensning, men likevel slik at myndighetene foretar en vurdering av eiernes egnethet til å sikre en sunn og fornuftig ledelse av institusjonen. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om at tilsvarende regelverk gjøres gjeldende i Norge.

Disse medlemmer viser til at norske forsikringsselskaper til sammen hadde en forvaltningskapital på noe under 400 mrd. kroner ved utgangen av 1.

halvår 1999. Forsikringsselskaper er som store institusjonelle investorer på Oslo Børs en viktig kilde til finansiering av norsk næringsliv. Forsikringsselskapers pensjonsmidler forvaltes med en langsiktig tidshorisont og er således godt egnet til langsiktige og forsvarlige aksjeplasseringer i norsk næringsvirksomhet. Forsikringsselskapers eierandeler i norske og utenlandske selskaper begrenses imidlertid av regelen om at forsikringsselskaper maksimalt kan eie eller stemme for 15 pst. av aksjene i selskaper som ikke driver forsikringsvirksomhet. Etter en dom i EU-domstolen nylig er dette nå blitt nok en særnorsk regel i EØS-området, og synes ikke å være i samsvar med Norges EØS-rettslige forpliktelser. Et siktemål med EØS-avtalen er å tilpasse norsk rett etter utviklingen i EU. Dersom EU-domstolens avgjørelse tolkes slik at nasjonale myndigheter ikke kan gi allmenne begrensningsregler så lenge det er tale om plassering av selskapenes frie midler, kan dette få konsekvenser for utformingen av andre viktige regler som gjelder for forsikringsnæringen. Antageligvis også for regelverket om eierbegrensninger i forbindelse med strategisk samarbeid mellom forsikringsselskaper og annen næringsvirksomhet. Disse medlemmer mener at Finansdepartementets omtale av spørsmålet ikke er tilstrekkelig belyst overfor Stortinget så lenge det ikke er foretatt en vurdering av rekkevidden av Skandiadommen.

Disse medlemmer mener videre at den særnorske regelen om at forsikringsselskap maksimalt kan eie eller stemme for 15 pst. av aksjene i selskaper som ikke driver forsikringsvirksomhet, snarest bør EU-harmoniseres i lys av dommen i EU-domstolen av 20. april 1999. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om EU-harmonisering av denne regelen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endring:

§ 7-2 første ledd skal lyde:

Et forsikringsselskap kan ikke eie eller ved stemmegivning representere mer enn 15 pst. av aksjene eller andelene i et selskap som driver virksomhet som etter § 7-1 ikke kan drives av forsikringsselskap. Denne begrensning gjelder ikke for eierandeler hvis samlet verdi ikke overstiger selskapets egenkapital.»

Disse medlemmer fremmer videre følgende forslag:

«a.

Stortinget ber Regjeringen foreta en nærmere vurdering av om det prinsippet som er fastslått i Skandiadommen, fullt ut bør få gjennomslag for norske for-

sikringsselskapers totale midler. En slik vurdering bør fremlegges sammen med resultatene av Banklovkommisjonens 4. utredning.

b.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve eier- og stemmerettsbegrensningene for finansinstitusjoner regulert i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 og 2-4.

c.

Stortinget ber Regjeringen utforme forslag til ny bestemmelse i finansieringsvirksomhetsloven i tråd med EU-direktivenes krav om at tilsynsmyndighetene skal godkjenne eierne av betydelige eierandeler i kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det pågår en rask utvikling av finanssektoren både i Norge og internasjonalt. Det er viktig at norske finansinstitusjoner har gode utviklingsmuligheter, også med hensyn til samarbeid og allianser i Norge og på tvers av landegrensene. Ved å styrke norske finansinstitusjoners utviklingsmuligheter, styrkes også mulighetene for at det utvikles mer konkurransedyktige enheter. Utvidet adgang til å inngå strategiske samarbeidsavtaler med andre er et viktig bidrag til dette.

Disse medlemmer foreslår at en i første omgang gjennomfører Banklovkommisjonens forslag om at det kan gis adgang til inntil 30 pst. eierandeler ved strategisk samarbeid. Disse medlemmer viser til at dette forslaget fikk bred tilslutning av høringsinstansene, og at ingen av høringsinstansene ønsket en lavere grense enn Banklovkommisjonens forslag på 30 pst. Derimot har enkelte høringsinstanser gitt uttrykk for ytterligere oppmykning. Disse medlemmer viser til at det finnes eksempler på selskapsdannelser der norske aktører er involvert, og der de norske eierbegrensningsreglene forhindrer lokalisering av selskapet til Norge. Disse medlemmer mener slike konsekvenser av regelverket er uheldig, og ber Regjeringen drøfte også disse spørsmålene grundig, og eventuelt fremme forslag til forbedringer, i forbindelse med den fornyede gjennomgang av eierbegrensningsreglene som det bes om i innstillingen til St.meld. nr. 11 (1999-2000) Kredittmeldinga 1998.

Disse medlemmer mener videre det bør åpnes for at unntaket fra 10-prosentregelen ved strategiske samarbeidsavtaler også bør omfatte andre enn finansinstitusjoner. Fremveksten av ny teknologi, nye distribusjonsmuligheter og endret kundeadfærd fører til endringer i hvem det er naturlig for en finansinstitusjon å samarbeide med. Finansinstitusjoner kan potensielt dra stor nytte av samarbeid med aktører innenfor andre næringer, for eksempel innen informasjons- og kommunikasjonsteknologi eller aktører i andre næ-

ringer som allerede har et godt utbygd kontakt-/distribusjonsnett.

Disse medlemmer mener derfor det ikke er noen grunn til at unntaket fra den generelle eierbegrensningsregelen kun skal gjelde finansinstitusjoner, men foreslår at unntaket også skal gjelde andre som inngår en strategisk samarbeidsavtale med en finansinstitusjon.

Disse medlemmer mener en slik utvidelse av unntaksadgangen vil kunne bidra til å styrke konkurransen på finansmarkedet, blant annet ved at eksisterende og nyetablerte finansinstitusjoner gjennom et strategisk samarbeid med andre aktører kan få tilgang til f.eks. et etablert distribusjonsnett eller nødvendig teknologi. En adgang for de andre aktørene til å sitte med en større eierandel i finansinstitusjonen vil gjøre slikt samarbeid mer attraktivt.

Videre vil en slik utvidelse av kretsen av mulige samarbeidspartnere gi større valgmuligheter for norske finansinstitusjoner.

Disse medlemmer vil også peke på at en utvidelse av adgangen til å eie mer enn 10 pst. i en finansinstitusjon vil kunne bidra til å styrke det nasjonale eierskapet i finansnæringen.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag om endringer i lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner slik at norske eller utenlandske finansinstitusjoner eller andre enn finansinstitusjoner kan ha eierandeler på inntil 30 pst. av aksjekapitalen eller stemmene i en finansinstitusjon.»

3. ETABLERING AV HOLDINGMODELL FOR BLANDA FINANSKONSERN

Samandrag

Det er i proposisjonen redegjort for høringsforslaget fra advokatfirmaet BAHR på vegne av Den norske Bank ASA av 4. desember 1998, Kredittilsynets merknader og høringsinstansenes merknader til departementets høringsbrev 13. april 1999.

Ved departementets vedtak av 2. juli 1998, angående DnBs erverv av Vital Forsikring ASA, ble det som nevnt ikke gitt samtykke til at konsernet etter ervervet skulle kunne organiseres etter en datter-dattermodell. Departementet la i sin vurdering til grunn at forarbeidene til reglene om finanskonsern i finansieringsvirksomhetsloven legger opp til at blandede finanskonsern, i tilfeller der selskapsformen ikke er til hinder for det, som hovedregel skal organiseres etter en holdingmodell. Ved Kredittilsynets senere godkjenning av konsernstrukturen i DnB-konsernet i november 1998, ble det stilt som vilkår at DnB-konsernet skulle organiseres etter en holdingmodell.

Departementet legger til grunn at en omorganisering av finanskonsern fra et konsern med et operativt selskap som konsernspiss til et konsern med et holdingselskap som konsernspiss vil være enklere å gjennomføre etter en endring av finansieringsvirksomhetsloven som foreslått i høringsnotatet. Etter forslaget vil generalforsamlingen i et operativt morselskap med kvalifisert flertall kunne beslutte at konsernet skal omdannes til en holdingmodell, og vedtaket vil også innebære at aksjeeiernes aksjer byttes om med aksjer i det nyopprettede aksjeselskapet (holdingselskapet).

Selv om behovet for en bestemmelse som gjør det enklere å omdanne finanskonsern til en holdingmodell vil være størst ved danning av blandet finanskonsern, der Finansdepartementet som hovedregel vil stille som vilkår at konsernet skal organiseres med et holdingselskap som konsernspiss, vil forslaget ikke være begrenset til blandede finanskonsern. Forslaget vil dermed også åpne for at det på en enklere måte kan skje en omdanning til holdingmodell i for eksempel et rent forsikringskonsern, dersom et kvalifisert flertall av aksjonærene ønsker dette.

Etter aksjeloven/allmennaksjeloven § 5-18 første ledd krever beslutning om å endre vedtektene i et aksjeselskap/allmennaksjeselskap tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen. Etter aksjeloven/allmennaksjeloven § 5-18 tredje ledd kan det i vedtektene fastsettes strengere flertallskrav enn det som følger av første ledd. Departementet er på denne bakgrunn enig med Kredittilsynet i at kravet til minst to tredelers flertall i forslaget bør byttes ut med formuleringen «med flertall som for vedtektsendring», for å fange opp et eventuelt strengere flertallskrav enn det som følger av lovens normalregel.

Forslaget vil også omfatte etablering av holdingselskap i delkonsern. Eksempelvis vil en bank som er eiet av et holdingselskap, og som eier eller ønsker å erverve en finansinstitusjon, kunne søke omdanning av delkonsernet etter den foreslåtte bestemmelse. Resultatet vil da i utgangspunktet bli et holdingselskap som eier et holdingselskap som eier banken og den øvrig finansinstitusjon som søsterselskaper. Fordi en beslutning om omdanning etter forslaget skal godkjennes av Kongen, vil imidlertid en slik struktur kunne forhindres, ved å sette som vilkår at det mellomliggende holdingselskapet må fjernes, eventuelt ved å nekte samtykke til omdanningen.

I høringsforslaget vises det til at gjennomføringen av aksjeombyttingen etter den foreslåtte bestemmelse forutsetter at det selskapet som skal være morselskap (holdingselskapet) er stiftet på forhånd, og at dette selskapet vedtar en aksjekapitalforhøyelse som rettes mot aksjeeierne i den finansinstitusjonen som skal få sine aksjer ombyttet. Departementet finner ikke grunn til å gå nærmere inn på det rent tekniske forholdet til

stiftelsesreglenes anvendelse på det nye morselskapet i denne proposisjonen.

I Kredittilsynets kommentar til lovforslaget, som er gjengitt under avsnitt 5 i proposisjonen, legger Kredittilsynet til grunn at en i høringsforslaget har vurdert og konkludert med at en omdanning i henhold til lovforslaget ikke vil føre til mislighold av låneavtalene som følge av eventuelle «change in control»-klausuler. Finansdepartementet har forelagt Kredittilsynets forutsetning for DnB, som i brev av 15. oktober 1999 uttaler:

«Den norske Bank ASA's innlån består av:

1. Innskudd fra andre banker
2. Trekk på linjer i Norges Bank
3. Utenlandske obligasjonslån
4. Norske obligasjonslån
5. Enkeltstående lån dokumentert ved låneavtaler

Innskudd fra andre banker vil ordinært ha en meget beskjeden dokumentasjon som ikke inneholder misligholdsklausuler. Lån som opptas ved trekk på linjer i Norges Bank vil følge Norges Banks standard avtaler som ikke inneholder noen klausul om mislighold ved endring i bankens eierskap.

For innlånene nevnt under punktene 3 - 5 er det inngått avtaler som inneholder misligholdsklausuler, men ingen av disse utløser mislighold som følge av endring på eiersiden.

De nevnte låneavtaler inneholder heller ikke klausuler som statuerer mislighold i tilfelle der banken opphører å være et børsnotert selskap, men i stedet blir et selskap 100% eiet av et holdingselskap.»

Departementet legger etter dette til grunn at en omorganisering av DnB-konsernet etter forslaget ikke vil ha betydning for bankens innlånsavtaler.

En omorganisering etter forslaget vil i utgangspunktet utløse realisasjonsbeskatning av de aksjonærer som får ombyttet sine aksjer. I medhold av lov av 9. juni 1961 nr. 16 om tillegg til lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven) 18. august 1911 nr. 8 avsnitt II, kan det fremmes søknad overfor Finansdepartementet om lempning av eventuell skattepliktig gevinst på aksjene. Fordi det ikke er adgang til å avskjære fradrag for eventuelt tap ved realisasjonen av aksjene, vil omdanning etter forslaget kunne medføre asymmetrisk skattemessig behandling av gevinster og tap. Asymmetrisk skattemessig behandling er imidlertid et generelt problem ved ulike former for omstruktureringer. Dette gjelder blant annet alle former for konserndannelser hvor det søkes om skattelempling etter avsnitt II i loven av 9. juni 1961 nr. 16, og likeledes ved konserninterne overføringer av eidelser etter forskrift av 13. mai 1991 nr. 336 om skattefrie overføringer mellom aksjeselskaper og mellom deltakerlignede selskaper med hovedsakelig samme eierinteresser. Departementet viser også til at en av de tre alternative fremgangsmåter som etter gjeldende rett kan brukes til å omdanne et finanskonsern til en holdingmodell, vil kunne gi asymmetrisk skattemessig behandling. Departementet mener etter dette at

muligheten for at omdanning av et finanskonsern etter forslaget vil kunne gi asymmetriske skattemessige virkninger, ikke bør tillegges vesentlig vekt som argument mot det fremsatte forslaget.

Merknader frå komiteen

Komiteen sluttar seg til forslaget frå Regjeringa, jf. finansieringsverksemdlova § 2a - 2 bokstav a andre punktum og ny § 2a - 1b i kapittel 2 avsnitt IV.

4. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSAAR AV LOVFRAMLEGGET

Samandrag

Formålet med forslaget til endring av eierbegrensningsreglene er å utvide norske finansinstitusjoners handlingsrom i forbindelse med samarbeid med andre finansinstitusjoner. Eventuelle søknader vil beslaglegge ressurser i Kredittilsynet og Finansdepartementet. For øvrig vil forslaget neppe innebære økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Lovforslaget som åpner for å organisere morselskapet i et konsern etter en holdingselskapsmodell vil etter departementets vurdering heller ikke medføre administrative konsekvenser av betydning. For konsesjonsmyndighetene antas det at behandling av søknad om samtykke til omorganisering etter den foreslåtte bestemmelse kan fortone seg noe enklere enn tilfellet vil være etter gjeldende rett. Departementet antar imidlertid at dette til en viss grad vil være avhengig av den enkelte søknad og de konkrete forhold i den enkelte sak. For de aktuelle finanskonsern som skal foreta en omorganisering til en holdingmodell, vil en omorganisering etter forslaget være enklere og antagelig mindre kostnadskrevende enn etter gjeldende rett.

Forslaget vil kunne medføre noe merarbeid for ligningsmyndighetene i forbindelse med eventuelle søknader om lempning av gevinstbeskatning ved ombytting av aksjeeiernes aksjer fra det tidligere operative morselskapet til det nystiftede holdingselskapet. Forslaget vil også under gitte omstendigheter kunne medføre asymmetrisk behandling av skattemessige gevinster og tap. Adgang til å søke skattelempning av skattemessig gevinst, og mulighet for asymmetrisk skattemessig behandling av gevinster og tap, vil imidlertid også foreligge ved en av de tre alternative fremgangsmåter for omdanning etter gjeldende rett. De økonomiske konsekvensene av forslaget antas å være begrenset.

Merknader frå komiteen

Komiteen tek dette til orientering.

5. MERKNADER TIL PARAGRAFANE

Til lov om finansieringsverksemd § 2-2 andre ledd nytt nr. 10:

Samandrag

Forslaget til unntak fra eierbegrensningsreglene gir mulighet for etablering av eierposter på 25 pst. eller mindre av aksjekapitalen i finansinstitusjoner organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Det berører ikke adgangen til å eie grunnfondsbevis eller annen kapital utledet av finansinstitusjoner organisert på annen måte. Bestemmelsen i finansieringsvirksomhetsloven § 2-4 annet ledd kommer til anvendelse slik at forslaget innebærer at det kan stemmes for alle aksjene. Forslaget blir derfor også et unntak fra hovedregelen om stemmerettsbegrensninger i gjeldende finansieringsvirksomhetslov § 2-4 første ledd, jf. også forsikringsvirksomhetsloven § 5-8. Grensen på 25 pst. av kapitalen eller stemmene er satt av hensyn til å begrense den mulige innflytelsen som oppnås med en slik stor minoritetspost.

Dersom en strategisk samarbeidsavtale inngås mellom flere enn to finansinstitusjoner, vil det være adgang til - ved myndighetenes tillatelse - å fordele den store minoritetsposten på flere eiere, men summen av slike eventuelle poster over 10 pst. må likevel ikke overskride 25 pst. av kapitalen eller av stemmene.

Det kreves generalforsamlingsvedtak som for vedtektsendringer i den finansinstitusjonen der hvor eierandelen skal være over 10 pst. i forbindelse med en slik strategisk samarbeidsavtale. Dette innebærer vanligvis at det kreves tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen, jf. aksjelovene § 5-18.

Dersom en norsk finansinstitusjon etablerer en eierandel som representerer 20 pst. eller mer av aksjekapitalen eller stemmene i en annen norsk finansinstitusjon vil konsolideringsreglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-9 komme til anvendelse. I henhold til § 2a-9 tredje ledd kan Kredittilsynet gi pålegg om konsolidering for andeler ned til 10 pst.

Ved vurderingen av en konsesjons søknad vil det bli lagt vekt på å følge de gjeldende strukturpolitiske retningslinjer. Hensynet til soliditet og konkurranse i finansnæringen vil måtte tillegges stor vekt. En eventuell dispensasjon fra 10 pst.-eierbegrensningen vil gjelde for strategiske samarbeidsavtaler bare så lenge den strategiske samarbeidsavtalen er i kraft. Det legges til grunn at konsesjonsmyndigheten trekker tilbake dispensasjonen dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er til stede. Ved eventuelle endringer av den strategiske samarbeidsavtalen vil vurderingstemaet for konsesjonsmyndigheten være hvorvidt samarbeidsavtalens betydning reduseres så mye at tillatelse ikke ville blitt gitt dersom man hadde

lagt den endrede avtalen til grunn ved vurderingen av søknaden. Tillatelsen vil falle bort dersom avtalen opphører.

Merknader frå komiteen

Komiteen viser til brev frå Sparebankforeningen datert 4. november 1999 og brev frå Finansdepartementet 18. november 1999 om forslag om at også grunnfondsbeviskapital i sparebankar bør vere omfatta av ordninga med endra eigarbegrensingsreglar.

Komiteen vil peike på at forskriftene om ulike typar av grunnfondsbevis viser direkte til eigarbegrensingsregelen i lov om finansieringsverksemd § 2-2. Forslaget frå Regjeringa vil difor få tilsvarande verknad på adgangen til å eige grunnfondsbevis. Det inneber at ein sparebank vil kunne inngå ein strategisk samarbeidsavtale der ein eigar vil kunne få høve til å eige opp mot 25 pst. av grunnfondsbeviskapitalen.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Høgre, sluttar seg difor til Regjeringa sitt forslag.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til sine respektive merknader under avsnitt 2.

Til lov om finansieringsverksemd ny § 2a-16:

Samandrag

Forslaget til bestemmelse om etablering av holdingselskap gir generalforsamlingen i morselskap i finanskonsern mulighet til å vedta at konsernet skal organiseres med et holdingselskap som morselskap. Beslutningen krever flertall som for vedtektsendring, jf. aksjelovene § 5-18. Etter bestemmelsen vil generalforsamlingens vedtak om omdanning av konsernet til en holdingmodell innebære at aksjeeiernes aksjer i det operative morselskapet blir byttet om i aksjer i et nyopprettet holdingselskap. Generalforsamlingens beslutning krever samtykke av Kongen. Annet ledd annet punktum innebærer at de aksjene som skal utstedes i bytte for de aksjer som overføres anses tegnet i og med generalforsamlingens beslutning etter første ledd. Tredje ledd regulerer det nærmere tidspunkt for når aksjeeierne skal anses for aksjeeiere i det nye morselskapet (holdingselskapet).

Merknader frå komiteen

Komiteen sluttar seg til Regjeringa sitt forslag.

6. FRAMLEGG FRÅ MINDRETAL

Framlegg frå Framskrittspartiet:

Forslag 1

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endring:

§ 7-2 første ledd skal lyde:

Et forsikringsselskap kan ikke eie eller ved stemmegivning representere mer enn 15 pst. av aksjene eller andelene i et selskap som driver virksomhet som etter § 7-1 ikke kan drives av forsikringsselskap. Denne begrensning gjelder ikke for eierandeler hvis samlet verdi ikke overstiger selskapets egenkapital.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen foreta en nærmere vurdering av om det prinsippet som er fastslått i Skandiamdommen, fullt ut bør få gjennomslag for norske forsikringsselskapers totale midler. En slik vurdering bør fremlegges sammen med resultatene av Banklovkomisjonens 4. utredning.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve eier- og stemmerettsbegrensningene for finansinstitusjoner regulert i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 og 2-4.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen utforme forslag til ny bestemmelse i finansieringsvirksomhetsloven i tråd med EU-direktivenes krav om at tilsynsmyndighetene skal godkjenne eierne av betydelige eierandeler i kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper.

Framlegg frå Høgre:

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag om endringer i lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner slik at norske eller utenlandske finansinstitusjoner eller andre enn finansinstitusjoner kan ha eierandeler på inntil 30 pst. av aksjekapitalen eller stemmene i en finansinstitusjon.

7. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står framanfor, og rår Odelstinget til å gjere slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (eierbegrensningsregler og holdingmodell)

I

I lov 10. juni 1988 nr 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2-2 annet ledd nytt nr. 10 skal lyde:

10. en norsk eller utenlandsk finansinstitusjon etter tillatelse fra Kongen kan ha eierandeler svarende til inntil 25 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i en finansinstitusjon som ledd i en strategisk samarbeidsavtale, når dette er vedtatt av generalforsamlingen i den eide finansinstitusjonen med flertall som for vedtektsendring, så lenge avtalen gjelder.

Nåværende § 2-2 annet ledd nr. 10 blir nytt nr. 11.

§ 2a-2 bokstav a annet punktum skal lyde:

Som finanskonsern regnes også konserngruppe som etter § 2a-17 er etablert ved en avtale mellom sparebank og gjensidig forsikringsselskap om at foretakene skal ha et felles styre.

Ny § 2a-16 i lovens kapittel 2a avsnitt IV skal lyde:

§ 2a-16. Etablering av konsern med morselskap som nevnt i § 2a-2 bokstav d

Generalforsamlingen i en finansinstitusjon som eier eller ønsker å eie en så stor eierandel i en annen finansinstitusjon at det består et konsernforhold mellom de to institusjonene, kan med samtykke av Kongen beslutte at konsernet skal organiseres med morselskap som nevnt i § 2a-2 bokstav d. Beslutningen krever flertall som for vedtektsendring.

Beslutning etter første ledd gjennomføres ved at aksjeeierne i den finansinstitusjonen hvor beslutningen er truffet, får sine aksjer byttet om med aksjer i det selskapet som skal være morselskap. Generalforsamlingens beslutning har virkning som tegning av de aksjer som skal utstedes i det selskapet som skal være morselskap i bytte med de aksjer selskapet mottar.

Når det er truffet generalforsamlingsbeslutning etter første ledd og det selskapet som skal være morselskap har truffet slike vedtak som ombyttingen forutsetter, skal aksjeeierne registreres som aksjeeiere i aksjeeierregisteret til det selskapet som skal være morselskap, eventuelt skal de innføres i aksjeeierboken til dette selskapet.

Nåværende § 2a-16 blir ny § 2a-17 i kapittel 2a avsnitt V.

II

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Oslo, i finanskomiteen, den 30. november 1999

Lars Gunnar Lie
leiar

Ingebrigt S. Sørfonn
ordførar

Siv Jensen
sekretær